

Een hobbelige weg naar verzoening

Editoriaal

Luc Van de Ven

Ervaren professionele hulpverleners beseffen dat ‘finishing well’ een ontwikkelingstaak is voor vele ouderen en hun naasten. Het gaat daarbij om het komen tot verzoening, om het werken aan herstel van de communicatie, om het streven naar een authentieke dialoog. Het gaat dan vooral om het contact binnen het oudere koppel of het contact tussen de ouder(s) en het kind.

In vele families verloopt zo’n proces zonder al te grote moeilijkheden en heeft de verzoening al plaatsgehad lang vooraleer de ouder senior werd. Maar meer dan eens zien we dat een toenadering, een open gesprek waarin de niet-vertelde verhalen alsnog aan bod kunnen komen, te elfder ure nog moet worden gerealiseerd, als het ware met het mes op de keel, met de dood voor de deur. En het spreekt voor zich dat in dergelijke situaties de professionele hulpverlening mee kan en soms moet begeleiden.

Dit ‘finishing well’ is in elk geval een essentieel onderdeel van een goed uitgebouwde ouderenzorg. Zo kunnen we in het meest positieve scenario de oudere helpen om vredig dit ondermaanse te verlaten, en tezelfdertijd kunnen we het volwassen kind deskundig begeleiden. Die laatste moet immers nog enkele tientallen jaren verder leven met de herinnering ‘vader is gestorven na de vijftigjarige oorlog’ of ‘vader is gestorven en na een moeilijke geschiedenis zijn we uiteindelijk toch ‘on speaking terms’ geraakt’. Een wereld van verschil. En tezelfdertijd een belangrijke vorm van preventieve geestelijke gezondheidszorg.

Dit editoriaal ontstond na het lezen van de tekst van onze huiscolumnist **Sven Lachaise**. In de rubriek ‘Anders gezegd’ onder de titel ‘Een heel zwaar leven...’ komt een man aan het woord die een leven lang een complexe relatie met zijn moeder heeft gehad. Een tijd lang was er zelfs een breuk. Maar naar aanleiding van een ziekte en een ziekhuisopname, en vooral van de deculpabiliserende uitleg die de plaatselijke psycholoog verschaftte over het gedrag van moeder, komen begrip,

mildheid en een zekere rust meer op de voorgrond te staan. Het toppunt van intelligentie is wijsheid, maar wellicht is mildheid het toppunt van wijsheid.

We hopen in elk geval dat ook dit nummer van *Senior* een bescheiden bijdrage kan leveren voor het verder ontplooiën van wijsheid bij de lezer. In een eerste hoofdartikel bespreken **Ruth Ronsse en collega’s** het Memofit-project, dat zich richt tot personen met een geriatrisch zorgprofiel en een recente diagnose van dementie, samen met hun mantelzorgers. Het algemene doel is het verhogen van de levenskwaliteit bij alle betrokkenen door een combinatie van fysieke training, cognitieve stimulatie, gekoppeld aan een ondersteuning van de mantelzorgers.

In het tweede hoofdartikel gaan **Marie-Anne Vanderhasselt en collega’s** dieper in op een integraal theoretisch model, waarin hersengezondheid fungeert als centrale schakel tussen de psychologische, sociale en biologische determinanten van mentaal welzijn. De auteurs pleiten op basis van dit uitgangspunt voor een verbreding van de psychotherapeutische praktijk.

Liese Reniers en collega’s brengen het levenslang leren in tijden van digitalisering aan de orde. Ze vertrekken vanuit de vaststelling dat voor tal van senioren de digitale ontwikkelingen als een tsunami op hen afkomen. Zo dreigen ze aan de rand van het maatschappelijk gebeuren te belanden (of sommigen er misschien zelfs helemaal buiten). De auteurs beschrijven aandachtspunten voor de coaching van ouderen in deze aangelegenheid.

Luc Van de Ven, hoofdredacteur van *Senior*, is klinisch ouderenpsycholoog, verbonden aan de Dienst Ouderenpsychiatrie van het Universitair Psychiatrisch Centrum van de KU Leuven.

Het vierde hoofdartikel, geschreven door **Marc Calmeyn**, draagt de titel: 'Wanneer het leven je niet loslaat. Is er leven vóór euthanasie bij psychisch lijden?'. Hij behandelt een actueel en uiterst heikel punt en vertrekt bij de begrippen levenslust, levensenergie en levenszin. De auteur sluit zijn tekst in alle duidelijkheid af: 'Ga voor het leven. Doe niet mee aan de doodscultuur!'

In de rubriek 'Fa kruis, de kritische noot' gaat **Lieve Brouwers**, mantelzorger voor een persoon met dementie, met de haar kenmerkende kritische attitude dieper in op vragen rond bezorgdheid en overbezorgdheid. Moe-ten we alles op voorhand regelen 'voor het geval dat'? Ze geeft duidelijk aan dat zij als senior niet alles op voorhand wil plannen... en tegelijkertijd beseft ook zij dat er dingen kunnen gebeuren waarbij met een degelijke tijdige zorgplanning meer onheil kan worden voorkomen. **Geert Messiaen**, van zijn kant, pleit in zijn opiniestuk voor meer aandacht voor de gepensioneerden.

In de boekenrubriek bespreekt **Dirk Doucet** het boek *Knelpunten in de zorg in de jaren '20* van Robert Mouton en Guus Schrijvers. Dit boek overloopt de diverse problemen van de zorg in Nederland. Ook Vlaamse lezers zullen (helaas) tal van de opgesomde knelpunten herkennen.

In de rubriek 'De stand der wetenschap' bespreekt **Lies Van Assche** de impact van de ziekte van Alzheimer op seksualiteit en intimiteit en vertrekt daarbij vanuit het perspectief van de partner als mantelzorger.

Ten slotte zijn **Hannah Van de Cauter** en **Floore Vanstipelen** onze verslaggevers van het Congres Ouderenzorg dat op 5 mei 2026 plaatsvond in Antwerpen. Met 360 aanwezigen was deze bijeenkomst overigens druk bijgewoond. We kunnen terugblikken op sprekers die zowel qua inhoud als qua stijl een sterke indruk hebben nagelaten.

➤ Inhoud

EDITORIAAL

Een hobbelige weg naar verzoening 1
Luc Van de Ven

ARTIKELS

Memofit 3
Een geïntegreerde aanpak ter verbetering van de levenskwaliteit bij personen met dementie en hun mantelzorgers
Ruth Ronsse, Inneke De Brucker & Isabelle Depoot

Hersengezondheid en welzijn 10
Hoe sociale connectie, stressregulatie en leefstijl de mentale gezondheid bevorderen
Marie-Anne Vanderhasselt, Riet Vergauwe, Ellen Gorus, Matias M. Pulopulos & Rudi De Raedt

FA KRUIS, DE KRITISCHE NOOT 20
Lieve Brouwers
Geert Messiaen

ARTIKEL

Levenslang leren in tijden van digitalisering 23
De rol van Vief vzw
Lise Reniers, Charlotte De Spiegeleer & Linde Meirlaen

BOEKBESPREKING

Knelpunten in de zorg in de jaren '20 30
Dirk Doucet

ARTIKEL

Wanneer het leven je niet loslaat 32
Is er leven vóór euthanasie bij psychisch lijden?
Marc Calmeyn

DE STAND DER WETENSCHAP

Seksualiteit, intimiteit en de ziekte van Alzheimer 38
Lies Van Assche

VERSLAG

Congres Ouderenzorg 2026 40
Hannah Van de Cauter & Floore Vanstipelen

ANDERS GEZEGD

Een heel zwaar leven... 43
Sven Lachaise